

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ІНСТИТУТ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ
Електротехнічний факультет Кафедра
перекладу

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Методологія наукових досліджень»

2015

Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» / Л. В. Фоміна – видавництво Нац. гірн. ун-ту – Д. : ДВНЗ «НГУ», 2014. – 22 с.

Укладач: Л. В. Фоміна к. ф. н, ас. кафедри перекладу.

Затверджено до видання редакційною радою НГУ за поданням методичної комісії зі спеціальності 8.020303 Переклад (протокол № 2 від 26.09.2014).

Подано методичні вказівки щодо самостійної роботи студента з курсу «Методологія наукових досліджень», які містять перелік основних питань, які повинні бути опрацьовані та засвоєні самостійно студентом, перелік допоміжної літератури для опрацювання матеріалу. Призначено для студентів з напрямку підготовки «Філологія», спеціальності «Переклад».

Відповідальний за випуск: в.о. завідувача кафедри перекладу, А.Я. Алексеев,
д.філ.наук, професор

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Перелік тем і питань для самостійного опрацювання.....	5
Питання до модульного контролю.....	18
Питання до заліку.....	19
Список літератури.....	21

ВСТУП

Мета самостійної роботи:

Розвивати навички здобуття студентами базових знань з методології, методики наукових досліджень та організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної соціалізації як дослідників.

Завдання:

- ознайомлення студентів з сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень;
- формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес;
- освоєння навичок формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження;
- вдосконалення вмінь у галузі наукових досліджень, у здійсненні пошуку, у доборі й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, завдань і висновків дослідження.

Види самостійної роботи. Відповіді на запитання, реферування тексту, робота з новим лексичним матеріалом, виконання письмових завдань по різних видах науково-технічного письма, доповіді за темами.

Система забезпечення самостійної роботи навчально-методичними засобами. Методичні вказівки, навчальні підручники.

Пояснення щодо користування методичними вказівками

Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю з боку студента.

Пояснення щодо користування методичними вказівками

Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю зі сторони студента.

Час та місце виконання самостійної роботи студентами

- Самостійна робота студента може виконуватися у вільний від занять час у бібліотеці університету, в міських бібліотеках, навчальному кабінеті та вдома.
- **Проведення консультацій викладачів згідно з графіком**
- Самостійна робота студента проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, що гарантує можливість отримання необхідної консультації або допомоги викладача. Графік консультацій викладачів доводиться до відома студентів на початку семестру.
-

Перелік тем і питань для самостійного опрацювання

Тема 1: Форми науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі

1. Історичні етапи становлення та розвитку науки
2. Особливості сучасної науки
3. Суб'єкти наукової роботи і діяльності у вищому навчальному закладі
4. Організація вузівської науки
5. Види і форми науково-дослідної роботи
6. Система управління науково-дослідною роботою

Питання для самоперевірки:

- 1 Хто є суб'єктами науково-дослідної діяльності у вищому навчальному закладі?
- 2 Що передбачає аналіз науково-дослідної діяльності вищого навчального закладу?
- 3 Які основні завдання студентів при здійсненні науково-дослідної роботи?
- 4 Надайте характеристику комплексно-цільовій програмі науково-дослідної діяльності закладу освіти.
- 5 Охарактеризуйте процес індивідуального планування науково-дослідної діяльності студента.

Література

- 1 Закон України "Про наукову та науково-технічну діяльність" №1977-ХІІ від 13 грудня 1991 року із змінами та доповненнями
- 2 Закон України "Про вищу освіту" №2984-ІІІ від 17 січня 2002 року із змінами та доповненнями
- 3 Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
- 4 Методология научного исследования. Учебное пособие для вузов. \ Рузавин Г.И. – М., 1999 – 317 с.
- 5 Основы научных исследований. Учебное пособие для вузов. \ Наринян А.Р. – К., 2002 – 112 с.
- 6 Основы научных исследований. Учебное пособие для вузов. \ Фрумкин Р.А. – Алчевск., 2001 -201 с.
- 7 Сиденко В.М., Грушко И.М. Основы научных исследований – Харків, Вища школа, 2002 – 200 с
8. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник.- К.: Академвидав, 2004.-208 с.
9. Єріна А.М.Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник.- К.- 2004.- 212 с.
10. Малюга Н.М.Наукові дослідження в бухгалтерському обліку:Навчальний посібник.-Житомир ПП Рута, 2003.-476 с.

Тема 2: Структура і класифікація науки. Її нормативне регулювання

1. Поняття науки та її функцій
2. Наукова діяльність та глобалізація науки
3. Структура і класифікація науки
4. Законодавчо-нормативне регулювання науки в Україні.
5. Пріоритетні напрями розвитку науки в Україні
6. Науково-дослідна робота студентів

Питання для самоперевірки:

1. Які форми науково-дослідної роботи Ви знаєте?
2. Як реалізується управління науково-дослідною діяльністю вищого навчального закладу?

3. Чи є на Вашу думку доцільним для студента в індивідуальному плані-графіку науково-дослідної роботи на весь період навчання обирати один напрям дослідження?
4. Чим відрізняється педагогічний працівник від науково-педагогічного?

Тема 3: Організації наукової діяльності в Україні Пріоритетні напрями розвитку.

1. Наведіть діючу в Україні класифікацію наук, затверджену ВАК.
2. Дайте характеристику організації наукової діяльності в Україні.
3. Які законодавчо-нормативні акти регулюють наукову діяльність в Україні?

Питання для самоперевірки:

1. Які існують види науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі в Україні?
2. Хто приймає участь в організації науково-дослідної роботи вищого освітнього закладу? Які функціональні обов'язки цих суб'єктів?
3. Що передбачає науково-дослідна діяльність для аспірантів України?
4. Хто такий науковий керівник і які його основні функціональні обов'язки?
5. Яка інформація має міститися в звіті кафедри про науково-дослідну діяльність?

Література:

1. Конституція України, прийнята на V сесії ВРУ 28.06.96 р.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р. № 2984-III
3. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 13.12.91 р. № 1977-XII
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV
5. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 р. № 1775-III
6. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.99 р. № 309
7. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.06.97 р. № 644
8. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.: іл..

9. Краснобокий Ю.М., К.М. Лемківський. Словник-довідник науковця-початківця. – К.: НМЦВО, 2001. – 72 с.
10. Наринян А.Р. Основы научных исследований. Учебное пособие для вузов. / Наринян А.Р. – К.: 2002. – 112 с.
11. Рузавин Г.И. Методология научного исследования. Учебное пособие для вузов. / Рузавин Г.И. – М.: 1999. – 317 с.
12. Сиденко В.М., Грушко И.М. Основы научных исследований. – Харків: Вища школа, 2002. – 200 с.
13. Фрумкин Р.А. Основы научных исследований. Учебное пособие для вузов. / Фрумкин Р.А. – Алчевск: 2001. – 210 с.

Тема 4: Класифікація методів наукових досліджень

1. Об'єкт та предмет наукового дослідження, їх класифікація
2. Методи дослідження та їх класифікація
3. Процес наукового дослідження та його стадії

Питання для самоперевірки:

1. Дайте визначення понять наукове дослідження, “науково-дослідний процес”
2. Що виступає об'єктом та предметом наукового дослідження; як співвідносяться між собою ці поняття?
3. Дайте визначення поняття “фактора” та його вплив на досліджуваний об'єкт.
4. Висвітліть класифікацію об'єктів наукового дослідження.
5. Дайте визначення понять “метод”, “методика” та “методологія”.
6. Розкрийте класифікацію методів наукового дослідження.
7. Охарактеризуйте загально філософські методи пізнання.
8. Розкрийте склад загальних методів досліджень.
9. Дайте характеристику частковим методам.
10. Наведіть приклади застосування методів дослідження, які з них використовує найчастіше при проведенні ваших власних досліджень.
11. Охарактеризуйте процес наукового дослідження
12. Висвітліть основні етапи науково дослідного процесу.
13. Дайте характеристику організаційного етапу.
14. Розкрийте сутність дослідного етапу наукового дослідження.
15. Охарактеризуйте етап узагальнення, апробації і реалізації результатів дослідження.

1. **Тема 5: Методи теоретичних досліджень**
2. Загальнонаукові методи дослідження
3. Критерії вибору методології дослідження
4. Конкретно-наукові (емпіричні) методи дослідження
5. Процедури у наукових дослідженнях
6. Підходи та критерії вибору методів в економічних дослідженнях

Питання для самоперевірки:

1. Висвітліть класифікацію конкретно-наукових (емпіричних) методів дослідження та їх методичні прийоми.
2. Визначіть зміст і застосування органолептичних методичних прийомів у наукових дослідженнях з наведених нижче, і дайте їм обґрунтування:
  - це проведення інвентаризації об'єктів у природі;
  - це контрольні заміри робіт;
  - вибіркові і суцільні статистичні спостереження;
  - технологічні й хіміко-технологічні дослідження;
  - експертизи проектів і кошторисної документації;
  - методичні прийоми дотикового характеру, коли дослідження проводиться способом безпосереднього дотику до об'єктів спостереження (інвентаризація, контрольні заміри робіт, статистичні спостереження, технологічні й хіміко-технологічні дослідження, експертизи різних видів).
3. Розкрийте зміст розрахунково-аналітичних методичних прийомів і процедур та застосування їх у наукових дослідженнях.
4. Розкрийте інформаційне моделювання (інформаційний образ), його суть і застосування у наукових дослідженнях.
5. Дайте характеристику економіко-математичних методів і застосування їх у наукових дослідженнях.
6. Дайте визначення поняттю “процедура”.
7. На які за призначенням у застосуванні прийомів дослідження можна поділити процедури?
8. Визначте зміст науково-дослідних процедур та їх застосування, з наведених нижче:
  - методичні прийоми наукового дослідження;
  - дії науковця в процесі дослідження;
  - функції дослідного процесу;
  - система методичних дій над об'єктами дослідження, які виконуються з метою пізнання, перетворення або вдосконалення їх

- процедури;
- це інструментарій застосування науково-методичних прийомів дослідження (організаційні, технологічні, аналітичні, нормативно-правового регулювання, лічильні та ін.).
9. Назвіть методи, які входять до складу загальнонаукових?
  10. Дайте характеристику варіантів установаження наслідкового зв'язку методами наукової індукції.
  11. У чому полягає суть загальнонаукового методу аналогія?
  12. Який метод ґрунтується на використанні моделей і на які види вони (моделі) поділяються?
  13. Який метод дає змогу дослідити виникнення, формування і розвиток процесів і подій у хронологічному порядку?
  14. Назвіть умову при якій гіпотеза перетворюється на наукову теорію.
  15. Скільки стадій розвитку має гіпотеза? Охарактеризуйте їх.
  16. Розкрийте зміст конкретно-наукових (емпіричних) методів та застосування їх у наукових дослідженнях.
  17. Назвіть переваги методу формалізації.
  18. Розкрийте зміст поняття „методика дослідження теми”.
  19. Які основні складові включає в себе структура методики досліджень теми? Дайте їх коротку характеристику.
  20. У якій частині методики досліджень теми визначаються об'єкти і методи дослідження?
  21. Яким методам необхідно надавати перевагу при виборі методики досліджень?
  22. У якій частині методики відображається попереднє узагальнення результатів з досліджуваного питання?

Література

1. Конституція України від 28.06.1996.
2. Закон України “Про вищу освіту” № 2984-III від 17.01.2002 .
3. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження положення про підготовку наукових та науково-педагогічних кадрів” № 309 від 01.03.1999.
4. Постанова “Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань” № 644 від 28.06.1997.
5. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996 – XIV (зі змінами і доповненнями).
6. Закон України „Про освіту” від 23 березня 1996 р. № 100/96-ВР.
7. Закон України „Про вищу освіту” від 17 січня 2002 р. № 2984-III.
8. Закон України „Про наукову і науково-технічну діяльність” від 13 грудня 1991 р. № 1977-XII.
9. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 р. №

309 з наступними змінами і доповненнями.

10. Лудченко А. А., Лудченко Я. А., Примак Т. А. Основи наукових досліджень: Учеб. Посібник / Под ред. А. А. Лудченко. – К.: О-во „Знання” КОО, 2002. – 114 с.
11. Білуха М. Т., Методологія наукових досліджень. Підручник. К.: АБУ, 2002 – 480 с.
12. Сиденко В. М., Грушко І. М. Основи наукових досліджень. – Харків, Вища школа, 2002 – 200 с.
13. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник. - 2-ге вид., перероблено і доповнено – К.: Знання – Пресс, 2002. – 295 с.

Тема 6: Оформлення курсових, дипломних та магістерських робіт

1. Поняття, загальна характеристика і вимоги до курсових та дипломних робіт.
2. Основні етапи підготовки курсових та дипломних робіт.
3. Структура та технічне оформлення курсових та дипломних робіт.
4. Підготовка до захисту та захист курсової та дипломної роботи.
5. Магістерська робота: поняття та її підготовка.

Питання для самоперевірки:

1. Яким чином обирається тематика курсової роботи?
2. Чим дипломна робота відрізняється від курсової?
3. Основні вимоги до виконання дипломної роботи.
4. Які елементи дослідження мають міститись у дипломній роботі?
5. Як відбувається вибір теми дипломної роботи?
6. Поняття об'єкта та предмета дослідження.
7. Мета та завдання дослідження, зв'язок між ними. Складові завдання дослідження.
8. З чого складається перший етап дипломної роботи?
9. З якою метою складається попередній план дипломної роботи?
10. Вимоги до тексту дипломної роботи.
11. Яке значення мають вступ та висновки дипломної роботи?
12. Структура дипломної роботи.
13. Що включає процедура захисту дипломної роботи?
14. Які питання треба висвітлити в доповіді на захисті дипломної роботи?

15. В чому полягають обов'язки наукового керівника дипломної роботи?
16. Що визначається у відгуці наукового керівника дипломної роботи?
17. Що таке магістерська робота? Чим вона відрізняється від дипломної роботи, кандидатської, докторської дисертації?
18. Структура магістерської роботи.
19. Які вміння студента враховуються під час оцінки магістерської роботи.
20. Процедура підготовки і захисту магістерської роботи.

Тема 7: НОП

1. Поняття наукової організації праці (НОП)
2. Принципи організації праці у науковій діяльності
3. Особливості творчої праці
4. Роль особистості вченого в науці
5. Планування і раціональна організація праці науковця
6. Раціональний трудовий режим дослідника і організація робочого місця

Питання для самоперевірки:

1. Дайте визначення наукової організації праці, які її елементи ?
2. Як би ви розподілили елементи НОП за важливістю (значущістю) в науковому процесі.
3. Які завдання виконує НОП ?
4. Чи можливе нормування праці науковців, на основі яких критеріїв це можливо здійснити ?
5. Які характерні особливі риси носить в собі наукова діяльність ?
6. Які риси вченого визначають ефективність наукової роботи ? Охарактеризуйте їх суть та індивідуальну вагу в дослідному процесі.
7. Що являє собою поняття “мозкова атака” ?
8. Які існують види “мозкових атак” ? В чому їх особливості ?
9. Як розподіляються учасники “мозкової атаки”?
10. Які функції виконують модератори та генератори ?
11. Які основні принципи організації праці у науковій діяльності ?
12. Чи є принципи колективізму та колективності тотожними ? Чому?
13. Скласти визначення організації будь-якого процесу діяльності і наукової організації її.

14. В чому різниця між організацією праці і організацією науково-дослідного процесу?
15. Охарактеризуйте основні принципи організації науково-дослідного процесу.
16. Назвіть елементи організації науково-дослідного процесу і розкрийте їх зміст.
17. Розкрийте зміст організації управління науково-дослідним процесом.
18. В чому суть організації обслуговування науково-дослідного процесу.
19. Чим вимірюється ефективність наукової праці вченого?
20. Які фактори впливають на ефективність наукової праці?
21. У чому полягають особливості творчої праці у дослідженні економіки?
22. Розкрийте зміст організації праці у наукових дослідженнях.
23. Які етапи розробки і впровадження планів наукової організації праці у дослідницькій діяльності?
24. В чому полягає раціональний трудовий режим дослідника?
25. З чого складається наукова організація робочого місця науковця?
26. В чому зміст організації праці дослідження за критерієм "рефлекс на час"?
27. В чому зміст оцінки виконаної дослідної роботи за обсягом?

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р., № 2984-III
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13.12.1991 р. №1977-XII
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів» від 1.03.1999 р. №309
4. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підручник для студ. екон. спец. вузів. – К.: Вища школа, 1997. – 271 с.
5. Єріна А.М., Захожий В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
6. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.

Тема 8: Інформаційні технології на службі у науки

1. Суть і види науково-технічної інформації.
2. Методи пошуку і збору наукової інформації.
3. Аналіз та інтерпретація інформації.
4. Організація роботи з науковою літературою.

5. Форми обміну науковою інформацією.

Питання для самоперевірки:

1. Як класифікується наукова інформація?
2. Чим відрізняються первинні документи від вторинних?
3. Що містить в собі патентна документація?
4. Де можна знайти вихідну інформацію що до дослідження конкретного питання?
5. Що представляє інформаційний пошук, яким він може бути?
6. Які інститути і організації України здійснюють централізований збір і обробку інформації основних елементів опублікованих документів?
7. Для чого використовуються, чим відрізняються банк даних, база даних, база знань?
8. Що включає в себе стадія попередньої підготовки інформації до опрацювання?
9. Яким вимогам має відповідати процедура інтерпретації даних?
10. Що дозволяє отримати вивчення наукової літератури?
11. На які етапи доцільно поділити процес роботи з науковою літературою?
12. Які властивості характерні науковим фактам?
13. Яких правил треба дотримуватись при цитуванні літератури?
14. Які Ви знаєте форми обміну науковою інформацією?

Тема 9: Роль сучасних технологій у наукових дослідженнях

1. Поняття автоматизованої системи обробки інформації (АСОІ).
2. Сучасні комп'ютерні технології та Інтернет в економічних дослідженнях.
3. Економіко-математичне моделювання в науковій роботі.

Питання для самоперевірки:

1. Хто є суб'єктами інформаційних відносин?

2. Охарактеризуйте поняття автоматичної системи обробки інформації.
3. За якими ознаками можна класифікувати АСОІ?
4. Назвіть основні властивості інформації.
5. Залежно від мети функціонування та завдань, які покладені на АС на етапах збору та змістової обробки даних, які типи АС розрізняють?
6. Які види інтелектуальних АС розрізняють?
7. На які 4 етапи поділяється процес моделювання?
8. В яких розділах сучасної економічної науки вивчаються математичні моделі і методи?
9. За якими ознаками класифікуються економіко-математичні моделі?
10. За якою ознакою економіко-математичні моделі поділяються на статистичні і динамічні?
11. Охарактеризуйте проблеми побудови економіко-математичних моделей.

Література

1. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
2. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навч. посібник. – К.: ЦНЛ, 2004. – 212 с.
3. Колесников А. Internet: для користувача. – К.: Издательская группа ВНУ, 2000. – 304 с.
4. Орлова И.В. Экономико-математические методы и модели. Выполнение расчётов в среде EXCEL/Практикум: Учеб. пос. для вузов. – М.: ЗАО «Финстатинформ», 2000. – 136 с.
5. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – к.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.

Тема 10: Підготовка вчених

1. Нормативне регулювання підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів в Україні
2. Система планування та організації підготовки наукових кадрів у ВНЗ
3. Функції державних установ і організацій у підготовці науково-педагогічних та наукових кадрів
4. Організація та порядок роботи спеціалізованих вчених радах
5. Підготовка кадрів через аспірантуру і докторантуру
6. Індивідуальний план аспіранта, порядок складання і контролю
7. Критерії оцінки готовності дисертації
8. Організація та процедура захисту дисертації на спеціалізованих вчених радах

Питання для самоперевірки:

1. Якими нормативними документами регулюється підготовка науково-педагогічних та наукових кадрів?
2. Назвіть органи, що здійснюють регулювання підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів в Україні.
3. Назвіть основні форми підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.
4. Які документи необхідно подати на ім'я керівника вищого навчального закладу, наукової установи вступникам до аспірантури або докторантури?
5. Що передбачає індивідуальний план роботи аспіранта?
6. Яким нормативним документом затверджено вимоги до дисертації та авторефератів дисертацій?
7. Які документи необхідно подати спеціалізованій вченій раді для попереднього розгляду дисертації?
8. Яка структура дисертації?
9. Якими нормативними документами регламентовано процедуру публічного захисту дисертації?
10. Який документ засвідчує присудження наукового ступеня?
11. Якими нормативними документами регулюється підготовка науково-педагогічних та наукових кадрів в Україні?
12. У чому полягає мета та завдання системи планування та організації підготовки наукових кадрів у ВНЗ ?
13. Назвіть основні форми підготовки наукових і науково-педагогічних працівників.
14. Які наукові ступені існують в Україні?
15. З чого починається планування науково-дослідної роботи студентів і аспірантів?
16. Назвіть органи, що здійснюють регулювання підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів в Україні.
17. Які функції виконує МОН?
18. Перелічіть повноваження ВАК України.
19. Де і за якою процедурою присуджують наукові ступені?
20. Чим відрізняється науковий ступінь від наукового звання?

Література

1. Конституція України, прийнята на V сесії ВРУ 28.06.96 р.
2. Закон України „Про вищу освіту” від 17.01.2002 р. № 2984-III

3. Закон України „Про наукову та науково-технічну діяльність” від 13.12.91 р. № 1977-ХІІ
4. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.99 р. № 309
5. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.06.97 р. № 644
6. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.: іл..
7. Наринян А.Р. Основы научных исследований. Учебное пособие для вузов. / Наринян А.Р. – К.: 2002. – 112 с.
8. Сиденко В.М., Грушко И.М. Основы научных исследований. – Харків: Вища школа, 2002. – 200 с.

Тема 11: Методи в наукових дослідженнях

1. Загальні принципи застосування економіко-статистичних методів в наукових дослідженнях
2. Методи аналізу стану та динаміки явищ і процесів
3. Методи факторного аналізу
4. Методи прогнозування та оптимізації

Питання для самоперевірки:

1. Які загальні принципи застосування економіко-статистичних методів в наукових дослідженнях?
2. Які існують методи факторного аналізу?
3. Охарактеризуйте метод ланцюгових підстановок та індексний метод факторного аналізу. Який з них простіший?
4. Яка суттєва різниця між методом абсолютних різниць і методом відносних різниць?
5. В чому полягає суть інтегрального та логарифмічного методу?

Література

1. Білуха М.Т. Основы научных исследований: Підручник для студ. екон. спец. вузів. – К.: Вища школа, 1997. – 271 с.
2. Теория статистики: Учебник/ Под ред. проф. Р.А.Шмойловой. – 3-е изд., перераб. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 560 с.

3. Єріна А.М., Захожий В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.

Питання до модульного контролю

1. Проаналізуйте роль сучасної науки в розвитку суспільства.

2. Допишіть фразу і закінчите визначення:

✓ **Національна академія наук України** – вища наукова організація України, яка _____ і здійснює фундаментальні та прикладні _____ з найважливіших проблем природничих, технічних і гуманітарних наук, а також координує здійснення фундаментальних досліджень _____ незалежно від форм власності.
 _____ – це сукупність організаційних, методичних і технічних прийомів, здійснюваних за допомогою певних процедур.

3. Методи дослідження та їх класифікація.

Формула та порядок розрахунку оцінок: . Розподіл балів, які отримують студенти

	Поточне тестування та самостійна робота										
Змістовий модуль 1	T1 5	T2 5	T3 5	T4 5	T5 5	T6 5	T7 5	T8 5	T9 5	T10 5	T11 6
Самостійна робота	T1 2	T2 2	T3 2	T4 2	T5 2	T6 2	T7 3	T8 3	T9 3	T10 3	T11 3
Підсумковий тест (залік)	15										
Сума	100										

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Співвідношення складових у змістовному модулі:

- експрес-контроль на лекціях: 4-и контрольних робіт до 8 балів, максимальна кількість балів – 32.
- поточне тестування на практичних заняттях: балів – 26;
- самостійна робота в письмовій формі: одна робота, максимальна кількість балів – 27.
- комплексна контрольна робота: максимальна кількість балів – 15.

Формула та порядок розрахунку оцінок:

Оцінка в балах за змістовний модуль 1 (ОБ1) = сума балів за експрес-контроль + оцінка за самостійну роботу

Оцінка в балах за комплексну підсумкову роботу (ОБКПР)

Розрахунок підсумкової оцінки (ПО):

$$ПО = ОБ1 + ОБКПР$$

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Особливості наукової комунікації. Її значення для розвитку науки.
2. Основні поняття наукової комунікації.
3. Документована і недокументована наукова інформація.
4. Способи (канали) та форми передачі (обміну) наукової інформації.
5. Характеристика та загальний зміст наукового дослідження.
6. Наукова інформація та принципи її обробки у кваліфікаційному дослідженні.
7. Особливості наукової термінології.
8. Класифікація академічної лексики.
9. Науковий стиль мовлення.
10. Основні категорії академічної граматики.
11. Науковий текст та його основні елементи.
12. Жанри наукової комунікації.
13. Наукова мета та завдання.

14. Основні структурні елементи наукової роботи.
15. Жанрова характеристика анотації.
16. Стаття як жанр наукової комунікації.
17. Специфіка наукового реферування.
18. Комунікативні особливості наукового тексту.
19. Анотація і реферат, їх відмінності.
20. Професійне резюме, структура, мета.
21. Принципи наукової етики. Наукове дослідження та авторське право.
22. Особливості складання літературного огляду.
23. Схеми та структура наукового аналізу.
24. Наукова доповідь та наукове повідомлення, мета, завдання, відмінності.
25. Принципи складання анотації.
26. Тези як науковий жанр. Порядок написання тез.
27. Наукові комунікації та бібліометричні зв'язки.
28. Наукове дослідження і принципи авторського права.
29. Науковий статус комуніканта (адресанта), його роль у наукових зв'язках.
30. Структура і стиль наукового звіту.
31. Особливості стилю наукового дослідження.
32. Листування як засіб наукової комунікації.
33. Відмінності прямої і опосередкованої наукової комунікації.
34. Види і форми наукових публікацій.
35. Результати теоретичного і практичного (експериментального) досліджень, специфіка їх оформлення.
36. Характеристика і структура дипломної роботи (проекту).
37. Пряма наукова комунікація.
38. Методи лінгвістичного дослідження.
39. Особливості наукового листування.
40. Трансдисциплінарність як характерна риса сучасної наукової комунікації.
41. Види і форми науково-дослідної роботи у вузі.
42. Система управління науково-дослідною роботою.
43. Наукова діяльність та глобалізація науки.
44. Організація наукової діяльності в Україні.
45. Науково-дослідна робота студентів.
46. Об'єкт та предмет наукового дослідження, їх класифікація.
47. Методи дослідження та їх класифікація.
48. Процес наукового дослідження та його стадії.
49. Загальнонаукові методи дослідження
50. Методи теоретичних досліджень.
51. Критерії вибору методології дослідження.
52. Процедури у наукових дослідженнях.
53. Магістерська робота: поняття та її підготовка
54. Особливості творчої праці.
55. Роль особистості вченого в науці.
56. Планування і раціональна організація праці науковця.

57. Методи пошуку і збору наукової інформації.
58. Організація роботи з науковою літературою.
59. Класифікація загальнонаукових методів
60. Комп'ютерні технології у наукових дослідженнях

Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «*Методологія наукових досліджень*» включає:

- навчальна програма з дисципліни;
  - опорний конспект лекцій на паперовому носію;
  - опорний конспект лекцій на електронному носію;
  - плани семінарських занять;
  - завдання до заліку;
  - методичні вказівки по організації самостійної роботи студентів
  - методичні розробки з виконання контрольних робіт для студентів-заочників
- освітньо-професійна програма підготовки спеціаліста та магістра напряму 6.020303 Філологія, спеціальністю 8.02030304 “Переклад”.

Рекомендована література

Основна

1. Алпатов В.М. История лингвистических учений. – М., 1998.
2. Балов Л.А. Поняття та класифікація науки. – К., 2008. – 242 с.
3. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002.– 480 с.
4. Бодуэн де Куртенэ И.А. Избранные труды по общему языкознанию, т. II. – М., 1963.
5. Видання. Основні види та призначення. ДСТУ 3017-95. – Введ. 23.05.95. – К.: Держстандарт України, 1995. – 45 с.
6. Добров Г. М. Наука о науке. / Отв. ред. Н. В. Новиков. 3-е издание доп. и перераб. – К.: Наук. думка. 1998. – 304 с.
7. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
8. Лудченко А.А. и др. Основы научных исследований: Учебное пособие. / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А.; Под ред. Лудченко А.А.. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2000. – 114 с.
9. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення та захисту. – К., 1997. –56 с.

10. Наукова періодика України та бібліометричні дослідження: [монографія] / Костенко Л.Й. та ін. – К., 2014. –173 с.
11. Никифоров А. Л. Философия науки: история и методология. – М., 1998.
12. Осенко О.К. Наукова комунікація. – К., 2010. – 303 с.
13. Основи науково-дослідної роботи: навчальний посібник для студентів, аспірантів та докторантів філософського факультету / Упоряд. А.Є. Конверський, В.І. Лубський, Т.Г. Горбаченко, В.А. Бугров, І.В. Кондратьєва; за ред. д-ра філос. Наук, проф. А.Є. Конверського. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2004. – 186 с.
14. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К., 2003. – 116 с.
15. Современная философия науки. // Хрестоматия. – М. 1996.
16. Степин В.С. Теоретическое знание. – М., 2000.
17. Швырев В.С. Теоретическое и эмпирическое в научном познании. – М., 1978.
18. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 3-є вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2003. – 295 с.
19. Щерба Л.В. О трояком аспекте языковых явлений и об эксперименте в языкознании. – В кн.: Щерба Л.В. Языковая система и речевая деятельность. – Л., 1974.
20. Юдин В.Г. Методологический анализ как направление изучения науки. – М.: Наука. – 1985. – 261 с.
21. Эко Умберто, Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки: учебно-методическое пособие / пер. с ит. Е. Костюкович. – М.: Книжный дом "Университет", 2003. – 2 изд. – 240 с.
22. Якобсон Р. Лингвистика и ее отношение к другим наукам; О лингвистических аспектах перевода. – В кн.: Якобсон Р. Избранные работы. – М., 1985.

Додаткова

1. Джеффри Р.К. Логика принятия решений. – М., 1972.
2. Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук. кадрів вищої кваліфікації. / Упоряд. Ю.І. Цеков; Попереднє слово Р.В. Бойка. – К. : Ред. "Бюл. ВАК України", 1999. – 64 с.
3. Кандидатська дисертація: принципи, методи, техніка, технологія: Навчальний посібник для аспірантів. /Скл. С.С. Єрмаков. – Х.: ХХІІІ, 1998. – 96 с.

4. Кузин Ф.А. Магистерская диссертация: Методика написания, правила оформления и порядок защиты: Практическое пособие для студентов-магистрантов. – М.: Ось-85, 1997. – 304 с.
5. Основы научных исследований. Учебник для технических вузов. / Под ред. Кружова В.И., Попова В.В. – М.: Высшая школа, 1989. – 400 с.
6. Переліки та форми документів, які використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників. // Бюл. ВАК України. – 2000. – № 2. – 48 с.
7. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 р. 646 // Бюл. ВАК України. – 1997. – № 3. – С. 3 –14.
8. Поппер К. Логика и рост научного знания. – М., 1983.

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.

2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри, у раді (методичної комісії) факультету (навчального закладу), підписується завідувачем кафедри, головою ради (методичній комісії) і затверджується проректором (заступником директора) вищого навчального закладу з навчальної роботи.

3. Формат бланка А4 (210×297 мм.).